

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adrese ca'tra expeditiua. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 25. ANULU XX.

tru celelalte parti ale Transilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 26 Martiu (7 Apr.) 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiunea noua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea foiei.

Cu acesta ocaziune rugamu pre p. t. abonanti a serie lamuritu loculu aflarei densiloru si post'a ultima, incatu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabesca cu abonamentulu pentru ca sa ne scimu orientat'a cu tiparirea esemplarielor.

Editor'a.

Nr. cons. 234 — 1872.

Preacinstiloru Parinti Protopopi si Administratori ppesti, Cinstitei Preotimi si intregulu nostru poporu credintiosu din Archidiececa Transilvaniei de relegea ortodoxa resariteana, pace Voue si daru dela Domnediu Tatalu si dela Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Fiind-ca se apropia timpul prescriu de Statutulu organicu pentru tienerea Sinodulu archidiececanu anulu, in care au a se consultat'a reprezentanti clerulu si poporulu nostru credintiosu asup'a trebiloru bisericesci, scolari si fundationali ale Archidiececei conformu asiediaminteloru canonice ale Bisericei nostre ortodoxe resaritene, — asiá vinu prin acesta a conchiamá pre deputatii — clerici si laici — alesi pentru periodulu sinodalu 1870. 1871 si 1872. la Sinodulu archidiececanu anulu, ce in intielesulu §-fulu 89. din Statutulu organicu se va tienea la Dumineca Tomei, carea in anulu acesta cade pe diu'a de 23 Aprilie, aici in Sibiu.

Totodata in legatura cu circularele consistoriali din 17 Septembre 1868. Nr. cons. 1015. si 4. Noembre 1870. Nr. cons. 911. prin cari V'amu aratatu, ca sum'a prisosita dupa acoperirea chiertueleuru necesari din colectele facute pe seam'a congreselor nostre nationali bisericesci din anii 1868 si 1870, precum si a Sinodeloru din 1864 si 1870. — este de 2858 fl. 09 xr. vinu acum a Ve spune, ca din sum'a de 1824 fl. 04. xr. v. a. ce s'a adunatu spre intimpinarea chiertueleuru Sinodulu archidiececanu din anulu trecut 1871 a prisositu 498 fl. 24 xr.

care adaugandu-se la sum'a de
susu. 2858 fl. 09 xr.
face. 3356 fl. 33 xr. v. a.
ear' cu interesele la olalta da sum'a de 3560 fl. 82 1/2 xr. v. a.
si se afla depusa spre fructificare la casa de pastrare din Sibiu manipulandu-se prin Eforia archidiececana.

Si fiind-ca sum'a acesta nu este anca de ajunsu, spre a putea intimpinat'a tote spesele congresuali si sinodali, asiá Ve poftescu, Iubitiloru! ca sa faceti si acum colecte in parochie singuratiche pentru intimpinarea chiertueleuru Sinodulu, si sumele adunate sa se administredie in modulu usitatu la Consistoriulu archidiececanu epitropescu celu multu pona joi'a din Septemana luminata.

In fine provocu Comisiunile esmise in Sinodulu anulu 1871. ca sa pregatesca lucrari, ce li s'au incredintiatu, asiá incatu inainte de deschiderea Sinodulu sa le pota presentat'a Presidiulu.

Sibiu, din siedintia consistoriale tienuta in 16 Martiu 1872.

Alu Vostru alu tuturor
de totu binele voitoriu
Archiepiscopu si Metropolitu
ANDREIU.

Nr. cons. scol. 58. 1872.

Catra Inspectoratele districtuali de scole din Archidiececa nostra greco resariteana in Ardealu!

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica a adusu la cunoscintia acestui Consistoriu archidiececanu, ca o parte insemnata a scololoru nostre confesionali, unele togm'a si din cele nou edificate seu adaptate (renovate) — neavendu tote recerintiele prescrie de §. 27. art. 38. din a. 1868 — nu suntu corespunditoare, si ca la edificarea si adaptarea scololoru nu se ia pretutindenea in bagare de seama dispositiunile din mai susu citatulu §-fu. — Evidentele si totu odata tristele urmari ale acestei imprejurari suntu: ca devenindu astfelu de scoli in intielesulu §. 15. art. 38. admonate, — crestini nostri voru fi necesitati, nu spre putina loru dauna materiala, si cu sacrificii indoite, — a si edifica alte scoli noue, seu deca nu, a si perde scolele sale confesionali.

Spre evitarea acestoru rele mari si evidente, Consistoriulu archidiececanu cu provocare la circularele sale din 27 Martiu 1869 Nr. 315. si din 4 Iunie 1871 Nr. cons. scol. 125. nu intrelasa si cu ocaziunea acesta a pune la inim'a Preacinstiloru vostre cu totu adinsulu caus'a cea momentosa a scololoru nostre, si a Ve provoca: se conlucrati din tote puterile, c'a tote edificie de scola, precumu si intregu invetiamentulu din tractulu concreditu conducerei Preacinstiloru Vostre sa se intogmesca si proveda conformu recerintieloru legei scolare, — recomandandu-Ve cu tota seriozitatea acelu zelu si acea activitate, ce o pretinde santien'a si momentositatea causei, — de un'a, si de alta parte responsabilitatea ce a Ti luat' asupra-Ve facia cu biseric'a si natiunea. —

Cu deosebire, ce privesce edificarea de scoli noua, sau adaptarea (renovarea) celoru esistente Consistoriulu archidiececanu afla de lipsa a ordinat'a procurarea celu putieni a unui exemplariu din colectiunea de planuri pentru edificii scolastice edata de consiliariulu de sectiune Gönczey Pál, si aprobata de Inaltulu Ministeriu, — pentru fiesce care tractu protopopescu, spre care scopu ve-ti avea Preacinstiile vostre a substerne in coce in celu mai scurtu timplu neinsemnat'a suma de 1 fl. v. a. pentru cari bani apoi Consistoriulu archidiececanu va procura planulu respectivu insusi si la tempulu seu lu va tramite Preacinstieloru Vostre spre intrebuintiare, avendu acel'a a servi de indreptariu in viitoriu pentru fia-care comuna bisericasca din tracturile protopopesci aternatore la cladirea seu adaptarea scolei sale, in sa numai dupa previ'a aprobare din partea Consistoriulu archidiececanu, ca senatu scolaru.

Sibiu, din siedintia Consistoriulu scolaru archidiececanu tienuta in 7 Martiu 1872.

Pentru Esc. Sea Par. Archiepiscopu si
(L. S.) Mitropolitu.

Nicolau Pope'a.

Ce-va despre necesitatea instructiunei.

Willst du immer weiter schweifen
Sich' das Gute liegt so nah'
Lerne nur das Glück ergreifen
Denn das Glück ist immer da.

(Urmare).

In congresulu nostru nationalu bisericescu din urma intre alte petitiuni — incursera si petitiuni dela unii invetatori din Banato, in care nici mai multu nici mai putienau nu se cerea, decatu emanciparea loru de sub preotime si dreptulu de a fi ei reprezentati ca atari in sinode si in congrese. Fiacare omu luminatu au potutu vedea, ca petitulu a-

cest'a sta in opunere nu numai cu liter'a statutulu nostru organicu — ci cu intregu principulu confesionalu alu scololoru nostre, sistematu in acelasu „statutu organicu“. Invetatorii nostri potu exercitat'a tote acele dreptari, ce le acordesca biseric'a prin constitutiunea ei resp. prin statutulu nostru organicu mai de aproape, la fiacare madulariu alu ei; petitulu amintitu mergea intr'acolo, de a face invetatorii un'a casta separata in tempulu acel'a, candu si desfiintiedia si candu se prochiama libertatea si egalitatea. Ori-cato de straina s'au vediatu acesta cerere a invetatoriloru nostri, totusi si-au aflatu apertorii sei acesta idea noua — si ce este mai de miratu, din partea unui barbatu, ce nu are numai nisce daruri si talente obicinuite, dara care are favorulu de a fi luminatu de providentia intr'o mesura mai mare. Dara nice nu potea altmintrelea face, caei cu putienau mai inainte spriginu cu totu foculu in jurnalulu seu — de-si fara nici o basa si argumentu — acesta manifestatiune a invetatoriloru. Deca n'aru face asiá, cum aru hranu sperantia de a fi purtat' de poporu pre umeru — (in „Pricoliciulu“) Eu in sa diu cu dorere la loculu acesta, ca cata vreme Providentia ne va tramite astfelu de barbati; — ea este neamica natiunei nostre. Venatulu de popularitate, — omorindu consciintia — se urca pana la atai'a patima, incatu e in stare sa sacrifice si sa aduca in stagnatiune totu progresulu. Unu obiectu de predilectiune alu invetatoriloru nostri in adunariile loru este emanciparea loru. Nu este vin'a loru, pentru ca a gresi pote ori-cine, in sa a-i indrepta este datorintia morale a celoru luminati —

In fine paresindu terenulu odiosu alu critisarei, sa aplicamu rezultatele critice la miscamintele, ce se facu cu invetiamentulu nostru nationalu. Precum „in natura non datur saltus“ asiá tote sariturile suntu pasurile cele mai nesigure si pericolose. La o cladire este necesariu inainte de tote de a se face unu fundamentu solidu si apoi pre acesta a se urma mai departe edificiu, caei din contra fundamentulu fiindu debile, cladirea intr'ega este debile si amenintia a se roina. La radicare a invetiamentulu, dela care depinde buna starea materiale a ori-carei natiuni, trebuie infiintiatu in mass'a poporulu, pentru radicare a starei sele intelectuale; pana acum suntem inca departe de aceea, ca sa fi indeplinitu cele mai ardietorie trebuinte ale poporulu nostru. Poporulu nu este adusu bateru nici in aceea positiune de a se saturat' din farmiturile domniloru loru.

Ce privesce trecutulu, este forte adeveratu, ca pana inainte cu 20 ani scolile nostre erau de totu rare. In restempulu acestoru ani s'au facutu pasuri mari pre terenulu invetiamentulu. Tempulu acesta au fostu pre scurtu, decatu ca sa se fia potutu preste totu face mai multu. Langa scurtimea tempulu au mai impedecatu si starea storsa a poporulu, lips'a totale de fonduri etc. Spiritulu organisatoriu alu Escelentiei Sele, Parintelui nostru Archiepiscopu si Mitropolitu, ce s'a estinsu in period'a acesta si asup'a scololoru nostre, au facutu, ca confessiunea gr. orientala a romaniloru din Ardelu sa intreca si in privintia invetiamentulu pre alte confessiuni de aceleasi conditiuni seu pote in unele privintie de conditiuni mai favorabile. Totusi sa lasamu in privintia acesta, sa vorbesca unele date statistice asiá, dupa cum se potu ele vedea in statistie'a cea mai noua si pote cea dintai in felulu seu in regatulu Ungariei, precum s'a datu din partea biroulu statisticu din Pest'a. Pentru a face pasii siguri spre progresu in tote, si pentru a calcula la viitoriu, nu ajunge numai a consultat'a trecutulu, dara este de lipsa a cunosce presentulu. Numai din cunoscintia esacta a presiatelui pote cine-va judeca, ce mai lipsesce si a comparat'a, ce facu alti si cu catu stau alti mai bine — si a

nesul pre a-i face și drumulu, cu care au rămasu inderetu.

Pre noi românii de buna sēma ca ne interesēdă mai de aprōpe o comparațiune internațională și interconfesională în miscamentulu invetiamentulu popularu.

Dupa o atare comparațiune resulta în cifre, ca în Ardēlu și Ungari'a frecuentēdă dintre copii obligati de scōla.

I. Dupa nationalitate.

In Ardēlu	in Ungari'a.
Romāni 33 ¹ / ₅ %	27 ³ / ₆ %
Magiari 42 %	51 ¹ / ₁₁ %
Nemti 79 ³ / ₅ %	67 %
Serbi —	35 ³ / ₅ %
Slovaci —	49 ⁴ / ₅ %
Ruteni —	41 ⁴ / ₅ %

II. Dupa confesiuni esu din scōla pre fia-care anu copii ce potu ceti si scrie

In Ardēlu	In Ungari'a.
greco-orientali 14 ¹ / ₃ %	14 ⁴ / ₅ %
greco-catolici 10 ⁹ / ₁₀ %	10 ¹ / ₃ %
romano-cat. 20 ¹ / ₃ %	16 ¹ / ₂ %
reformati 20 ⁹ / ₁₀ %	20 %
unitari 19 ¹ / ₅ %	—
iudei 6 ¹ / ₂ %	—

III. Pre unu invetiatoriu vine salariu anualu.

In Ardēlu.	In Ungari'a.
La greco-orient. 97 ¹ / ₂ fl.	229 ¹ / ₃ fl.
„ gr.-cat. 74 ¹ / ₆ „	103 ¹ / ₂ „
„ rom.-cat. 132 ¹ / ₃ „	186 ¹ / ₂ „
„ reformati 198 „	225 ¹ / ₂ „
„ unitari 88 ¹ / ₁ „	—
„ iudei 271 „	331 ¹ / ₂ „

Reproducerea comparativa a acestor date ne inducē a cunōscē, ca dupa nationalitate nemtii (sasii) au scōlele cele mai bune; magiarii ocupa cu scōlele lor loculu celu mai bunu. Iēra dupa confesiune vinu în loculu primu: Reformatii (cu deosebire evangeliciei), apoi catolicii și cele-lalte confesiuni. Imbucuratoriū este din punctu de vedere confesionalu impregiurarea, ca atātu în Ungari'a cātu și în Ardēlu urmēdă dupa rom.-cat. pre o trēpta mai înaltă greco-orientali; anumitu comparandu-i cu greco-catolicii, se arata, ca cu 4% stau mai bine cei dintāiu, decâtu cei din urma. Asemenea și în privinti'a salarielor, ce vine pre unu invetiatoriu diametralu în Ungari'a platescu greco-orientalii pre invetiatoriu cu 126 fl. mai bine, iēra în Ardēlu cu 23¹/₂ fl. mai bine cā greco-cat.

Unu calculu diametralu aprosimativu a tuturor confesiunilor din regatulu Ungari'a arata, ca

FOISIORA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime până în tempurile nōstre.

(urmare).

Gothii — unu ramu fōrte însemnatu a rasei germane, cari locuiau în Transilvani'a și Romani'a de astadi, cāndu murea unu rege i radica unu rogu din armele rapite dela inamicu și țieneau o comandă fōrte mare. Și la acesti'a femeile se supuneau mortici de voia buna, îndata ce-si pierdeau socii, și servitorii se aruncau de pre stāncă deca le mureau stapanii. E cunoscuta istori'a lui Alarich regele Estgotiloru. Cā sa-lu scape de vindict'a romaniloru, contr'a căror'a s'a radica mai de multe ori cu batalia, l'au inmormentatu în alvi'a riuului *Bu s e n t o*, și cā sa nu scie nimenea de acest'a, pre captivii, cari au fostu presenti i ucisera pre toti.

Gallii aveau datina fōrte crudele, deca moriā unu omu mōrte grabnică și deca se nascea celu mai micu prepusu, ca dōra densulu s'aru fi ucisū, atunci se ucideau muierea și sclavii lui, dupa ce mai întâiu se torturau în modulu celu mai infricoslatu; cāndu jelea 'și lasau perulu ne ordinatū în diosu, care de alimentrea lu pieptenau în susu si-lu innodau în crescutu. Ei credeau ca spiritele loru traiescu dupa mōrte în alte corpuri.

Despre **Huni**, acelu popor nomadicu din Asi'a, cari erau atatu de uriti la fatia, încāta numai de privirea loru te prindeau fiori, ne spune istori'a, ca cāndu a moritu Atila regele loru, în dīn'a cunūniei cu frumōs'a *Ildico* (453 d. Ch) plangēndu amarū și au taiatu

în Ungari'a se platescu unu invetiatoriu cu 208 fl. iēra în Ardēlu numai cu 130 fl., va sa dica pāna sa se urce la salariulu de 300 fl., dupa cum prescrie legea scolară mai trebuie în Ungari'a 92 fl. pre unu invetiatoriu, iēra în Ardēlu considerabil'a suma de 170 fl.

Invetiamentulu nostru confesionalu nationalu comparatū cu trecutulu, potemu dice, ca este enormu de mare, comparatū însa cu cele-lalte confesiuni este micu; comparatū cu idealulu de scoli alu legi scolare de statu este de totu micu. Confesiunea greco-orientală, deca au facutu atāt'a, cātu dupa puterile materiali, de care dispune, dupa scurtimea tempului și dupa alte impregiurări nefavorabile, potea sa face — este pre deplinu rectificata atātu înaintea regimului și înaintea tuturor. De aceea la confesiunea greco-or. nu se pōte aplicā observarea consiliariului ministerialu Carolu Keleti, sub a căru conducere s'au tiparitu, statistic'a esita de curendu de sub tipariu pre bazea datelorū culese în an. 1870. Numitulū consiliariu se exprima: „Nu aru fi cine-va îndreptatitū, privindū starea cea de totu rea a invetiamentulu, sa nu faca responsabilu pentru acest'a nici pre nationalitāti, nici pre regimū, care numai de curendu au devenitu iēra regimū patrioticu, ci sa faca responsabilu directu numai pre confesiuni și pre preotimea concernenta?”

Deca dlu consiliariu ministerialu Keleti aru aplicā observarea d-sele și la confesiunea gr. or., potemu dice, ca în „sumum jus“ aru comite „sumam injustitiam.“ Nu este nici o mirare, ca sasii din Ardēlu stau cu invetiamentulu pre o trēpta mai înaltă, căci ei si-au asiguratū buna starea materiale în tempii cei grāsi ai privilegielorū. Din contra românii au fostu oī'a blanda, pre care o a muls'o pāna d'abiā au statu pre piciorē. Poporulu românū i trebuie tempu pāna sa reparedie mai întâiu trecutulu și apoi sa se mesure cu alte natiuni.

(Va urmā).

Epistole dela tiēra.

Domnule redactoru! Dupa cele ce se intempla și se continua pre tōta diu'a în giurulu nostru, și anumitu între noi românii, dupa atātea daravere fără nici unu scopu și folosu, dupa stātea clevele denuntiāri și insulte cāte se mai arunca astadi contra celoru mai bine meritati barbati ai nostri; dupa atāt'a neincredere cāta s'a mai incūbatu astadi între barbati nostri de litere, amu statu multu la gânduri: deca ore sa ve mai scriu, ori mai bine — dōra spre a scapā de o napastia neacceptata sa-mi aruncu la o parte condeiulu odata pentru totu-dēon'e, cā sa nu mai scie salba de omu ca a-siu fi mai invetiātu și eu cāndu-va carte. Intr'a-

perulu, și au sāngeratū faci'a cā se onoreze cu demnitate pre unu erou ce s'a destinsu pentru ei în atatea victorii.

Nisce datini fōrte miracolose, și în parte de o naivitate miscatoriā, s'afila la selbatecii din *Africa*, *America* și *Australia*. Cāndu mōre de exemplu unu otahaitianu, cei remasi i anunția mōrtea cu tipete puternice, se desbraca si-si innegrescu corpulu. Dupa ce s'a facutu ast'a se veselēscu și se bucura. Lacrimelē versate le adunā în batiste și le prezentēza mortulu. — Locuitorii *Ladroneloru* (grupa de insule spre nordu dela *Australia*) în fia-care anu petrecu în jele o septemāna în onōrea mortulu. Conducu o multime de muieri cari se „glasescu“ la acestea sa asociēza rudele, și nōptea intonēza unu plānsu din tōte poterile, care încēta inse îndata ce se revērsa de diu, și în loculu lui se incepe o petrecere voiōsa cu beutori și altele. Aci se lauda virtutēle reposatulu, statur'a, frumseti'a și puterea. Deca evine ceva comicu, ridu din tōte poterile și beu numai decâtu cā se pōta plānge iēra. — O datina cu totulu curiōsă s'afila la *Irchesi*. La acesti-a deca mōre cine-va iērn'a, lu acatīa d'unu arboru cā se inghiatie. Dup'ace'a primaver'a lu ingrōpa lānga caban'a (coliba) sea. Intr'ace'a cadavru lu cercetēza mai adese ori, și cāndu trece în putredicne, lu colorescu și lu invelue în unu vestimentu nou. — Locuitorii din *Monomotapu* onorēza osamintele amicilorū și a rudelororū prin ace'a, ca în fia care septemāna odata se imbraca în vestimente albe și pune feliu de feliu de bucate înaintea mortulu. Superstitioneaa ast'a barbara este d'alimentrea tare reslatita între popōrele cele selbatice. Negrii pe

ceea mi-amu adusu aminte ca fi-iertatū dascalulu meu 'și deduse odiniōra multă ostenēla pāna cāndu me invetiā-se a face literile, — și carele de cāte ori me invetiā a scrie avē o distracțiune fōrte placuta a-mi furnicā palm'a cu linealulu seu la cea mai mica erōre, și asiā eata m'amu resoltitu a-mi mai cercā noroculu spre a ve mai scrie, cā sa nu-mi uitu de totulu totu. Ba nu, — pardonu! nu a scrie ci a mangi, căci vedi d-ta bine domnule redactoru, cei dragi de omeni buni, de o rutina și tactu fōrte finu, de o cultura unica în felulu seu, de o sciintia universală și politica înaltă și inca fōrte înaltă, sflara cu cale a tacsā prégratiosu — de magituri cele ce se scriu în diuariulu d-v.

Noi suntemu datori inse a tacē și a luā în nume de bine tōte nomenclaturile cāte ni se dau și iesu din partea acestorū barbati mari, cari precum ni se pare aru avē poft'a de a trece de infalibili, de-si totu domni'loru au combatutu de atātea ori pericolōs'a și intr'adeveru ridicolōs'a dogma de „infalibilitate.“ Sa nu ne prinda mirarea, deca Pius din Rom'a, — descendentele familiei *Ferretti*, — omu muritoriu și patimasu cā toti omeni din lume, — carele de siguru recitēdă și elu cā toti popii psalmulu profetulu Davidu: „eata întrū fără de legi m'amu zemislitu și întrū pecate m'a nascutu maic'a mea“ se crede pre sine de infalibilu, pentru ce se nu mēi aiba totu acestu gustu și alti omeni asemenea muritori, de a se crede pre sine întocmai infalibili, celu putienu în politica? Darearo bonulu Ddieu, — cā acesti omeni sa fia într'adeveru infalibili, și ei cari credu și numescu de mangitori pre toti cātu nu suntu capaci a li intielege scopulu politicei lorū, și prin urmare 'și mai au și ei opinii-nile lorū proprii, — sa salvēdă onōrea natiunei, și sa ni-o conduca la adeveratulu limanu alu fericirei. Pre calea inse pre care a apocatu infalibiliti nostri, — cu deosebire atacurile, și batjocurile lorū ce le varsa în abundantiā asup'r'a tuturorū cātu nu tresaro la comand'a lorū și nu li se sciu inchinā neconditionatu, — pre mine unulu nici cāndu nu me îndreptatēscu a potea sperā vre-unu bine pentru natiunea și poporulu nostru.

Cā omu din provincia isolatu, — și avisatū a trāi retrasu, punēndu-mi la ordine trebile economice, nu aveamu mai mare placere cāndu-va în viēt'i'a mea decâtu dupa ce poteamu conversā putienelu cu vecinii mei, omeni țierani — omeni naivi și buni, despre trebile nōstre diverse — apoi sa me ponu sa frundiārescu jurnalele romāne. Li ceteamu cu atēntiune, li ceteamu cu pasiune și placere, aflāmu în trensele lucruri instructive, simțieamu oresi-care desfatere și unu nutrimentu pretiuitu pentru inima și spiritū. Astadi inse, crede-me dle redactoru, cāndu iau a mână jurnalele nōstre romāne, pare ca me prindu fiori, li desfacu oresi-cum cu sflala și le

„rip'a d'auru“ (*Goldkūste*) de exemplu ponu în grōpa cu celu adormitu tōte scalele cu cari s'a folositu acesta în viēt'ia, și si vinu deca i-a placutu.

A r a c a u n i i, unu ramu selbaticu indiantu, credu în nemorirea spiritulu și dieu, ca dupa mōrte caletorescu pre mare pre unu chitu și la țiermure de cea parte i primescu apoi o matrōna, cărei'a trebuie sa-i dea unu tributū ore care înainte d'a li se dā intrare în „insul'a celoru fericiti.“ Mōrindu cine-va dintre densi, cei remasi 'lu incungiora și plāngu în giurulu lui. Dup'ace'a se ponu lānga elu tōte vestimentele lui cele mai frumōse, i dau armele și 'lu asiēdă p'unu patu radicațu unde rămāne mai multe septemāni. În urma dupa unele ceremonii particulare, ce stau în legatura cu superstitionile lorū de farmecatorii se pune mortulu într'unu sicriu de lemnū și se duce la grōpa. Spre grōpa mergu înaintea lui 2 femei preserāndu cenusia preste cale, semnificāndu prin acest'a cā rentōrcerea în locuintele celorū vii i este oprita. Iēra în grōpa se depunū mancāri, beutori și alte lucruri necesaria unui caletoriu; uneori ingropau cu densulu și unu calu, cā sa pōta merge calare „din colu“ de va dorī. —

T a t a r i i taie calulu, celu mai bunu alu mortulu și-lu manca consāngēnii și amicii. — **O c r a i i** în *Guinea sup. rōga* mortulu, cā cāndu aru stā în puterea lui, sa remana, se mōra, sēnu. De muriā cu tōte acestea, preotii apucau pre mortu de nasū și-i puneau întrebāriile acestea: de ce ne-ai parasitū? ce ti-a lipsitū aci la noi? cine e de vina la mōrtea ta? s. a.; în urma 'lu ingrōpa între cantāri și bocituri. La frontasi țienū bociturile cāte optu dile. — La locuitorii din *Madagascaru* erā datin'a ca la cei ce muriau în resboiu le taiau capetele și le

celescă cu gróza; iera déca me intréba câte unu omu bunu cu naivitatea tieranésca? Ce mai dîcu novelele? Cese mai aude din lume? ce mai scriu invetiati nostri? stau uimitu si nu suntu in stare a-i potea dá unu respunsu de dai dómne. Cándu primiiu mai de unedile nr. 13 din „Albin'a“, me aflámu togmai in societatea placuta a unui amicu stimatu a-lu meu — cu carele nu me intelnisemu de multa vreme, togmai povesteamu si ne aduceamu aminte cu o suvenire dulce, despre dílele petrecute laolalta in copilaria si junetie pre la scoli, cándu eata primirámu unulu amintitu. Lamu cetitu, si ni-amu uitatu lungu unulu la altulu, fára a díce unu cuventu. In urma ne intrebarámu unulu pre altulu: óre dieu ce vréu ómenii acesti'a? glumescu? facu siaga? ori ca densii s'au conforatu a ni díce la prapasthia numai cá sa-si indestólésca ambitiunea? Óre ast'a a meritatu nemuritoriulu nostru parinte Metropolita pentru luptele si ostenelele sele aduse pentru poporulu si natiunea sea de ani 26 incóce? Ce, sa se afle ómeni intre noi cari sa-lu mai si amenintia cu atát'a despretiu — ca-i voru face a mare si urite dílele vietiei?

Conversatiunea nóstra placuta ni se prefacú aci intr'o disputa seriósă, ce durá o nópte intréga. Câteva díle mai tárdiu si din intemplantare 'mi vine la mána si diariulu romána din Bucuresti „Romanulu“ aparutu in 13 Fauru, adeca in un'a si aceasi dí, cu nrulu 13 din „Albina.“ — Si ce sa vedi? pre cándu art. de fondu alu „Albinei“ despre care amintimu mai susu pórtá datulu 13 Fauru, totu acestu datulu alámu apoi si la o corespundintia datata din Vien'a, in „Romanulu“ — aparutu dupa cum amintiramu totu in 13 Fauru, o corespundintia subscrisa de pseudonimulu „Camiliu“ plina de cele mai infame denuntari si calumnii reutáciose, cá care numai unu omu fára simtiu si frie'a lui Ddieu mai póte nascoci. Intréga corespundintia e una capu de opera scrisu cu veninu mai negru de cáta negrél'a insasi, — démna numai de unu iesuitu séu ultramontanu.

Departé sa fia dela mine ori-ce suspiciunare, cá cándu a-siu vré sa dícu, ca autoriulu articulului din „Albin'a“ esitu in 13 Fauru, sa fia avutu vre-o scire despre coresp. lui „Camiliu“ din „Romanulu“ aparuta in Vien'a totu in 13 Fauru, au fostu acésti'a — dupa cum credu eu numai o casualitate; intr'aceea e totusi unu ce misteriosu, ca doi voi-nici románi, in dóue dítarie románe, din dóue tieri románe in un'a si aceeasi dí sa se intréca a se descarcá cu atát'a vehementia asupr'a unu'a si acelu'a-si barbatu.

Mi ve-ti díce póte díe redactoru, ca nu merita a mai schimbá vorbe inca si despre pascululu

tramiteau familie. — **I s s e d o n i i**, cari locuiau tieniturile unde se afla astadi mongolii si tatarii, faceau din cranio vase de beutu pre cari le infumsetiau in totu chipulu si le purtau cu sine. — **C a r a i b i i** din Guyana, dupa cum spunu cale-torii, ce umbra pre acolo, arunca dela sine totu ce a alinsu mortulu in vietia, si cei ce au locuitu intr'o casa cu elu aterna in aeru tóte sculele lor, cá sa iésa mirosulu celu de mortu. Cadavru nuci odata nu-lu scoteau pre usia ci pre feréstá, cre-diendu, ca altmintrea spiritulu lui se intórce cá neluca. — **H o t t e n t o t i i** coloreau cadavrele galbenu si nu-i jelean, pána cándu nu creseea iérba pre momentu, care de frie'a animaleloru rapitórié lu faceau tare adencu si-lu acopereau cu petrii. Unii 'si storceau lacrimi cu piperiu séu alte midilóce iritatórié. — Fórté curiósă e manier'a cu care tractau locuitorii primitivi din **V i r g i n i ' a** pre catichii (capeteniele) lor. Le trageau adeca cu mare dibacia pelea josu, curatiau ósele de carne si le lasau sa se usuce la sóre, trageau pelea iéra preste ele si o umpleau cu nesipu. Astfelu preparatu se ducea apoi si se ingropá. — Insulanii din **F o r m o s ' a** (litoralulu orientale din Chin'a) usuca mai intáiu mortii la focu, i tienu trei ani in case si dupa aceea i ingropá.

Dincolo de Gangu pre semi-insul'a ostu-indica spre nordu si ostu dela Chin'a se intinde regatulu **Tunkin**, numitu si **Tongkin**, **Tonkin** séu **Tonquin**. Locuitorii acesteia cándu se apropia momentele din urma la unu holnavu i punu preste fatia o pansetura séu o batista cu care i prindu resulu celu din urma si sufletulu. Pre celu mortu nu-lu ingrópa apoi pána cándu nisce divinatori séu anguri nu le desémna díu'a, care aru fi mai acomodata pentru acésti'a, astfelu se intemplant fórté adese ori, cá sa remana neingropatu si cáte unu anu intregu.

pseudo-nimului „Camiliu“. Cum? d'apoi nu vedesi d-ta ca d. B. dela „Albin'a“, aflá cu cale a se ocupá in cáti-va nri anumitu cu corespundintia lui „Camiliu“? Vei sci si aceea firesce ca cum si pentru ce! —

Eu unulu — carele si altcum fórté arare ori sum in pusectiunea de a ceti „Romanulu“ nu multu me miru: déca cum — si ce felu de motive au indemnatu pre redactiunea „Romanulu“ a primi in colónele sele amintit'a coresp.? Noi scimu pré bine, ca intre alte nenorociri la noi mai exista inca si acea impregiurare fatala, ca fratii nostri de preste Carpáti abia ni mai cunoscú pre noi ardelenii; ei se interesédia, se ocupa cu politic'a lumei mari — din afara mai multu cá de starea si de politic'a patriei loru proprie; cunoscintiele loru etnografice se estindu in ori-care alta parte mai multu decátu in partea nóstra — adeca spre a ne studiá si cunósce pre noi románi din Austro-Ungari'a. Voru fi vre-o 10 ani de díle de cándu avuiu placerea a conversá cu unu barbatu erudit, dara si altcum fórté respectabilu din Románi'a, carele-'mi spunea ca a venitu in Ardélú spre a face voiagiuri. Omulu meu i-mi sciá enará fórté multe din tierile frumóse ale Europei occidentale, incátu din vorbirile lui mi se parú, ca densulu cunóscea mai de aprópe Franci'a, decátu patri'a sea natala, iéra Parisulu mai bine decátu Bucuresti. Lu intrebaui apoi si eu la rendu: déca, — si cum i se pare de Transilvani'a nóstra? Ei bine, — sa-ti spunu — frate 'mi respunde voiagiariulu meu románu, sa-ti spunu — frate 'mi díse — ca „amu remasu surprinsu de cáte amu vedutu pre la voi — in tier'a némtiului. Calato-rindu — díce — dela Brasiovu la Sabiu si de aci pána la Clusiu, amu aflatu in tóte párti o multime de románi, si amu auditu in tóte párti vorbindu-se mai totu romanesce, voi trebuie ca sunteti multi románi p'áci!“ Postimu acum — omulu meu románu díu sor'a nóstra „Romania“, vecinulu nostru celu mai de aprópe erá p'áci sa móra cu tóte cunoscintiele sele imense, — fára cá sa fia surprinsu cáci a aflatu in Ardélú o multime de románi, c'a auditu in tóte párti vorbindu-se romanesce; Déca fratii nostri din Románi'a, napaditi si ei cum suntu de o multime de banuele nutrité de o mia si un'a de neintielegeri ne cunoscú inca si pána astadi fórté putiinu, apoi ce mirare déca cáte unu siarlantánu ascunsu se folosesce de ocaziune spre a-si versá veninulu seu si in cáte unu jurnalulu din Románi'a, contr'a acelor barbatu si nostri — pre cari densulu nu-i póte suferi din cause fórté misterióse. Re-inti'a si setea de resbunare la ce nu duce in asta lume rea pre omulu patimosu! Déca díu Redactoru dela „Romanulu“ aru fi petrecutu timpu mai inde-

In tempulu acest'a mortulu sta in casa, tientuitu bine intr'unu sicriu, paditu fiindu de fiulu celu mai mare, carele si nóptea trebuie sa dórma la piciórele lui. La grópa merge feciorulu inaintea conductului cu o coróna de paia pre capu, incinsu cu o fune, iéra cei'a-lalti cari-lu jelescu vinu dupa densulu incetu radiemati pre bâte simbolisánu prin ast'a greutatea séu sarcin'a dorerei lor. Femeile stau intr'aceea cu fati'a acoperita, se bocescu si striga pána cándu se astrucra cadavru. Pre sicriu, care-lu duce 20—30 insi cu o grigia fórté mare, se afla unu discu cu apa, ce nu este iertatu sa se verse in decursulu processionei. Plecareá genunchiloru si alte ceremonii, precum si bocirea si strigareá jelitoriloru incepe si se liniscesce deodata, dupa unu semnu alu conducetoriului. Ba'ist'a, in care credu ca i-au prinsu sufletulu, se duce dupa densulu pána la grópa, de acolo se aduce indereptu a casa, se pune la unu locu anumitu, unde se pastreza cu multa grigia. Tóta ceremoni'a se termina prin o comendare, cum amu díce, la care se crede ca ia parte si spiritulu celu reposatu. Doliulu pentru parinti tiene trei ani; feciorulu celu mai mare inse are sa jelesca cu trei luni mai multu, si in tempulu acest'a nu se póte casetori. Caracteristic'a generale la cei ce jelescu este corón'a de paia si unu vestimentu cenusiu. Trecendu tempulu de doliu, desgrópa mortulu si-lu ingrópa aiurea. Putredirea corpului e semnu bunu, dupa ast'a se si judeca mortulu.

Petru-Petrescu.

(Va urmă.)

lungatu între noi, déca aru sci densulu suferintiele si necadiurite nóstre, déca aru fi aflatu ce-va mai d'aprópe si despre asupririle si luptele clerulu románu ortodocsu d'áci, — atunci d'a, aru fi potutu usioru aflá unde l'a strinsu carelele pre corespundintele seu, pre pseudonimulu „Camiliu“ atunci, cándu face amintire in corespundintia sea despre cele 100,000 fl. cá subventiune pentru clerulu ortodocsu, cá cándu vedi dómne numai acestu cleru seracu aru fi primitu acea subventiune, si cá cándu acésti'a s'aru fi castigatu cu pretiulu tradárei.

Déca díu redact. alu „Romanulu“ s'aru fi aflatu fia numai cáte-va díle in anii 1863—64 in Sibiu, usioru s'aru fi potutu convinge, ca cine au fostu p'atunci aderentii si esecutorii planuriloru baronului Reichenstein celui poternicu pre acele timpuri? Si cine au fostu cei ce se grabeau a alergá pre intrecute oblu la Vien'a? De aru sci díu redactoru alu „Romanulu“ fia numai a 10 parte din cele intemplate la noi de vre-o 20 de ani incóce, m'asin prinde ramasu ca domni'a sea (díu redactoru alu „Romanulu“) insusi s'aru minuná si s'aru intreba pre sine: Óre de unde au potutu scóte corospondintele seu Vienesu cele ce i lea scrisu?

(Va urmă.)

Din Comitatu Clusiu, Martiu 1872.

Multu Onoreta Redactiune! Védiendu, ca in acésta pretiuita fóia nu s'au referatu nimicu despre viati'a nóstra municipala din acestu comitatu, vinu cu permissiunea onoratei redactiuni, a referá onoratulu publicu cetitoriu despre cele petrecute cu organizarea acestui municipiu, cá sa fia pastrate venitorulu.

Precum vi s'au reportatu cu alta ocaziune, comitatu comitatensu consta din 320 membri, jumetate virili si jumetate alesi, dintre cari románi suntu 15 virili si 57 alesi — cu totulu 72, si de óre ce in dóue cercuri se face o alegere supletóre, de aci inca sperámu a reesi cu 10—12 membri, si asiá in suma rotunda voru fi 80 membri románi, — adeca a patrá parte din comitatu comitatensu. —

Trecandu acum la propri'a restaurare a municipiului, voi a comunicá numai pre scurtu, despre siedintiele noulu comitatu comitatensu tienute in 28, 29 si 30 Decembrie 1871, urmatórele:

La inceputulu siedintieloru s'au declaratu la iniciativ'a comitetulu supremu, si limba romána de limba oficiósă a comitatulu precum erá si pána acuma, denuminduse unu notariu pentru ducerea protocolulu si in acésta limba, s'au verificatu membrii virili si alesi, si apoi luandu-se la pertractare insusi actulu restaurarei, s'au alesu comisiunea candidatóre sub presiedintia comitelu supremu — statátóre din 6 membrii cu 1 románu Teofilu Hossu, si s'au votatu pre membrii comisiuni pe r m a n e n t e (allandó választmány:) constatátóre din 32 membrii ordinari si 8 suplanti dintre cari dupa scrutinare s'au aflatu alesi románi 8 ordinari si 1 suplentu cu numele: Lad. Vaida, Vas. Rosiescu, Gavrilu Popu Alecsiu Popu, P. Nemesiu, Maximu Lazaru, Teofilu Hossu, Anania Trombitasiu, si Grigoriu Chiffa. — Totu odata s'au votatu si pentru membrii comisiuniloru verificátóre, c e n s u r a t ó r e si disciplinarié, si in íntielege de sine, ca fiindu noi románi in minoritate absoluta, nu votarile nóstre, ci cele ale membriloru magiari au decisu resultatulu alegerei.

In siedintia a 2-a s'au inceputu restaurarea oficialiloru comitatensi pre bas'a candidarei respectivei comisiunei. — Aci s'au desvoltatu apoi o lupta pre vietia — firesce numai cu siedule tiparite si nu cu focosinri in mána. — Fia-care aspirante cu matadorii sei umblá si vená dupa voturi ca felurite cortesfogastiuri. Pre tóte posturile s'au votatu, numai vice comitele s'au alesu in persóna démna de increderea generala a D. Paulu Macskási per aclamatiunem la propunerea m. P. Nemesiu asemenea candidatulu la acestu postu. —

Resultatulu alegeriloru e fatia cu románi: a) la centrulu comitatulu: de fiscalu: Ioanu Petranu advocatu, de vice notariu primariu Ioanu Isacu fostu practicante judecatorescu: b) la sedria orfanale: nici unulu. c) între 10 judi cercuali: doi románi: Nicolau P a p

si I. Stupiniana, d). Dintre 10 Tutori cercuali: patru români cu câte 200 fl. leafa. — e) Phisycalu si 6 sub medici toti unguri, de si a concursu si români. Apoi mai avemu denumiti intre sfednicii de manipulative vre-o 2—3 români.

Prin acesti putini ampoiati au cugetatu fratii magiari, a ne implini postulatele si pretensionile juste si ecuitabile ale românilor din acestu comitat in unu numeru de 125130 mii sufletu. — Aci inca amu observatu, ca proverbiulu român: „cine imparte, parte si face“, e basatu pe esperintia vechia durerôsa, si se derivédia din temprile cele mai vechie, dar' durere, ca si adi se adevredia.

Inainte de a trece la siedinti'a ultima din a 3 di, voiu a descrie si rezultatulu conferintielor tiente de membrii români ai comitetului com. in localitatea societății de lectura româna din Clusiu.

Membrii români adunati in numeru pâna la 60 pentru congregatiunea prima com: au tiente intrunire in tota diu'a sub decursulu congregatiunei, — s'au constituitu intr'unu partitu nationalu comitatensu, si au satoritu o programa pentru o procedere solidara in tote cauzele nationale publice si private comitatense, — si au alesu pentru conducerea afacerilor partitului nationale — unu comitetu centralu, constatatori din 9 membri, si comitete filiale pentru sia care cercu de alegere.

Partitulu nationalu dupa satorirea programei susmentionate — subscrisa de toti membrii presenti, — si dupa constituirea sear' satoritu list'a oficialilor, pre care se votéza membrii lui. — De si partitulu nationalu n'au pretinsu nici jumetate dintre oficialii comitatensi, ci numai a trei'a parte, — de si noi români amu incercatu a face unu compromis in privinti'a alegerilor, cu matadorii fratilor magiari, si ne-amu aretatu aplecati a ne mai tergui pentru unulu séu celalaltu postu, in sa tote incercările bine voitóre au fosta diedarnice, căci truffia confratilor nostri nu iau lasatu a se abate dela list'a lor, si urmare a ei au avutu rezultatulu de susu pentru noi tare nefavorabilu. In pres'era alegerilor s'au prezentatu in conferinti'a nostra atotu tremisii partidei stângace din acestu comitatu pentru unu comprimis cu privire la unele posturi de oficiali subalterni, cu care in sa n'amu potatu pactá, nedispunendu si ne asigurândune de mai multe dosori de 25—28, — câtu si doi membrii din o fractiune a partidei deakiana, cu care apoi amu si pactatu pentru unele posturi, de ore-ce ne-au asiguratu cu cuventulu de onóre despre vre-o 40—60 voturi, cu care ei dispunu. — In sa acesti domni — asiá s'au observatu la alegere ca numai punu nici unu pretiu pre cuventulu lor de onóre, fiindca numai trei insi au votatu cu noi, cându de alta parte români pre bas'a solidaritateri incheiata — au votatu compactu si pre candidatii lor. Iéra o invetiatura durerôsa pentru noi.

In siedinti'a ultima din 30 Dec. au depusu alesii oficiali jurementulu, s'a pertractatu mai multe cause speciale comitatense. De ce-va insemnate au fosta discussiunea asupr'a adresei proiectata de suscernenda ministrului presiedinte cá respunsu la hartia sea indreptata cátra municipiu, prin care in sciintiéza repasirea fostulu presiedinte si denumirea lui in loculu lui András. — Aci confratele Anania Trombitasiu, luandu cuventulu, intr'o vorbire scurta meduósa espune motivele din care români nu potu consimti cu o atare adresa de incredere nici fatia cu celu repasitu ministru presiedinte sub a cărui redimu s'au votatu legile cele mai vatomatóre a intereselor nationale: p. e. legea de nationalitate, de unione, legea municipala cu virili etc: nici fatia cu celu nou C. Lonyay, sub care iérasu s'au facutu proiectulu de nou'a lege electorala atatu de nemuliamitóre pentru noi, etc, — ne-avendu dar' noi români nici cea mai mica cauza de multiamire, — au facutu zelosulu nostru confrate cu consimtierea tuturor românilor propunerea a se trece la ordinea dilei preste acésta adresa. Fiindu ne acceptata o atare, propunere ién surprinsu pre toti, nu s'au sciintu reculege, pâna cându sculandu-se Carl Zeyk famosulu nostru amicu si secretariu de statu la min. de interne dechiara ca acésta are se fia numai unu actu de courtoisie si nu votu de incredere — unu respunsu, la o epistola de courtoisie, datinatu in viéti'a constitutionala — si sustiene adres'a, si dupa ce au mai desvoltatu caus'a nemuliamirei nóstre fatia cu regimulu si comenbrulu I. Hossu protopopu in Milasiutu mare, si dupace mai multi frati

magiari s'au esprimatú cá si Zeyk ca despre unu atare actu de courtoisie nu se póte obiectá multu, sau votatu acea adresa. —

S'au ivitu o discussiune in sa asupr'a propunerei p. protopopu Gavrilu Popu, ca representatiunea comunitatei orasiene din Clusiu pentru câtu mai orgint'a infiintiare a Universitatei in Clusiu sa se partinésca decátu acestu municipiu cu acelu adusu, ca legislatiunea sa se ingrigiésca in legea votanda, — in sensulu legi de nationalitati, — si pentru propunerea studiilor in limbile nationalitatiloru conlocuitóre adeca in cea româna si germána. Acésta propunere in sa s'a primitu — fiindu basata pre lege la recomándarea comitetului supremu si a lui Zeyk cu unanimitate.

Cu aceste s'au finitu restaurarea comitatului si incheiu partea acésta a corespondintiei mele cu aceea, ca membrii români infatiosindu-se mai toti au si asistatu pâna la finea siedintielor si la tote votisarile au fosta de unu cugetu si o simtire.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 19 Martiu se cetesce mai întâiu si incuviintiéza protocolulu siedintiei precedente. Notariulu Ed. Szeniczey publica rezultatulu alegerei de ieri (comitetului pentru procedur'a penale prov.) — D. Irányi róga cas'a cá sa-i conceda a si motivá poimáne proiectulu de lege despre pedepsirea abusurilor la alegeri. Cas'a i concede.

Ad. Lázár interpeléza pre ministrulu de justitia in privinti'a relatiunilor urbariale pre fondulu regiu. — Dupa acestea se continua desbaterea despre titlulu novelei de alegere.

T. Péchy promite a vorbi pre scurtu si la obiectu: Elu nu póte acceptá titlulu comitetului centrale, căci proiectulu de lege nu e o modificatiune a legi de alegere din 1848 ci o restringere insemnata a dreptulu cetátienu de alegere. L. Salamon vorbesce in acelasi intielesu. Alec. Körmeny definiéza parlamentarismulu si fú din partea presiedintei de 2 ori provocatu a se tinea de obiectu. E. Huszár se pronuncia contr'a duratei legi de alegere separate din Transilvani'a. Prin acésta dice elu, se impedece indeplinirea uniunei factice a Ungariei cu Transilvani'a. — St. Perczel recomanda esmiterea unu comitetu care sa complanedie diferintiele dintre ambele partite. — Lud. Szilágyi doresce o lege comuna pentru Ungari'a si Transilvani'a si din acésta cauza nu acceptéza proiectulu. — In siedinti'a de

S é r ' a

se continua desbaterea despre titlulu novelei de alegere si iau parte la ea Kállay, K. Kende, Berecz, E. Simonyi, K. Toth si alti opositionali. Incheierea siedintiei nainte de 8 ore.

In siedinti'a din 20 Martiu se cetesce si autentica protocolulu siedintiei precedente. — La ordinea dilei vorbesce mai întâiu L. Popu. Dupa parerea lui titlulu sa se fipseze dupa resolvirea proiectulu intregu de lege. — Al. Fazekas voiesce a dá tuturor cetátienu dreptulu de alegere, nu pentru ca toti póta sarcini ci din cauza ce suntu indivi si au pretensiune la exerciarea drepturilor omenesci etc. Afara de acésta mai vorbescu P. Szontáyh, M. Iokai, Ed. Horn si alti opositionali. — In siedinti'a de

S é r ' a

se continua desbaterea. Opositionalii producu totu felulu de lucruri, adese provóca ilaritate in casa prin câte o marturisire naiva. — I. Rákoczy polemiséza contr'a lui Iokai, care a recomándatu casei pacea. Vorbitoriulu tiene lupt'a contr'a regimulu de unu meritu patrioticu. B. Halasz dice: Tacerea e auru acum'a e in se vorb'a mai diamatu decátu diamantulu (ilaritate); vorbitoriulu marturisesce ca nu voiesce a capacítá pre nimenea de ore ce in casa acésta nu mai voiesce nime a fi capacítatu. (de nou ilaritate). Elu vorbesce numai si numai pentru de a omori tempulu. Incheierea la 8 ore.

In siedinti'a din 21 martie a casei deputatiloru se cetesce si autentica protocolulu. Se facu mai multe interpelatiuni. D. Irányi si motivéza proiectulu de lege despre pedepsirea abusurilor la alegeri; cas'a sa-lu tramita sectiuniloru spre pertracte.

— Urméza continuarea desbaterei despre titlulu novelei de alegere. — I. Ragályi constatéza momentuositatea titlulor in viéti'a politica si sociale si de ore ce cu privinti'a la proiectulu de facia nu se póte sci ca legea in ce forma va esi, asiá dara sa se amáne fipsarea titlulu pâna la finea desbaterei speciale. — I. Kiss vorbesce o óra intréga contr'a proiectulu, contr'a pactulu din 1867, contr'a voturiloru virile si multe alte nenumerate lucruri. Elu cetesce paragrafiu singurateci ai legi de alegere, pentru de a documentá ca nu corespundu titlulu. Fú de mai multe ori provocatu de presiedinte la ordina si incheia cu dechiararea ca votéza pentru Helfy. Afara de acésta mai vorbescu B. Szluha, K. Ghyczy, Tausics si Vayda. In siedinti'a de

S é r ' a

'si continua Vajda cuventarea intrerupta in siedinti'a de diminéti'a; elu pledéza in decursulu vorbirei pentru sufragiulu universalu, votarea secreta si incompatibilitatea; polemiséza apoi contr'a diurnalelor fracesc, cari se incercara a díce ca procederea opositionei e neparlamentaria. Dupa aceste provocatu de presiedinte a se tinea de obiectu cetesce vorbitoriulu a 2-a oda alui Anacreon, mai întâiu in originalu si apoi in traducere ungarésca. Alti vorbitori nu mai suntu insinuat. 20 deputati ceru pre mane votarea nominale, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 22 Martiu a casei deputatiloru se cetesce si autentica de asemenea mai întâiu protocolulu. — La ordinea dilei sta votarea nominale despre propunerile si modificatiunile propuse la titlulu legi de alegere. Resultatulu votisarei e urmatoriulu: 178 votara pentru propunerea comitetului centralu, 127 contr'a; propunerea comitetului centralu e deci primita cu o majoritate de 51 voturi.

Referitele comitetului centralu conte I. Szapary cetesce introducerea, la partea prima a legi de alegere care passu referitele lu recomándu spre primire.

I. Madarasz nu póte acceptá propunerea comitetului centralu, elu propune ca cas'a sa respinga taierea prim'a propusa de comitetulu centralu si in loculu lui si sa primésca urmátorea: taierea I. . . § 1. Fia care cetátienu indigenu séu naturalisatu, care nu sta in prepusu de a fi comisu defrandatiune, uoidere, furtu si in propusu de a fi posu focu, si care a trecutu de 20 ani, e alegatoriu (Aplause vine la steng'a estrema). Mai vorbescu E. Henszelmann si K. Bobory pentru propunerea lui Madarasz si apoi se incheia siedinti'a la 2 ore.

In siedinti'a de

S é r ' a

se continua desbaterea despre § 1. alu novelei de alegere. La desbatere iau parte activa Bl. Orbán I. Vidlicskay, Lud. Csernátony, I. Tisza si A. Csiky; cestu din urma dice: Noi ungurii amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu sant. Stefanu deja. (Iaritate mare) Dvóstra rideti? (dómne apara! la drépt'a) Ascultati deci! Noi amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu lui Arpad deja (De nou ilaritate) Iéra rideti? Noi amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu lui Atil'a deja (Iaritate mare comuna) 'Lu avému pre cându eramu in Scyti'a (Iaritate). Si cumca strămosii nostri au fosta copti pentru dreptulu comunu de votare o au dovedit'o, cându au alesu pre acestu Atil'a, care au fosta unu generalu mai bunu de com suntu toti generalii M. Sele c. r. la olalta (Iaritate detunátore) Acolo n'avému censu, acolo n'a pretinsu unu Schvarz ca fia care omu sa invetie deodata a ceti si scrie (Iaritate colosale) Eu votezu pentru Madarasz (eljénuri la steng'a estrema). Incheierea la 8 ore.

In siedinti'a de diminéti'a din 23 Martiu a casei deputatiloru se resolvira numai petitiuni. In siedinti'a de

S é r ' a

propune Zsedényi ca cas'a sa serbeze dela 27 Martie pâna la 3 Aprilie. Uermenyi voiesce numai 3 díte de ferie. Dupa o desbatere scurta se primescu propunerea lui Uermenyi. Dupa aceste se resolvescu iérasu petitiuni si apoi se incheia siedinti'a.